

Un destí terrible

Text > RAFAEL CASAS

Es tracta d'un recull de vuit casos reals d'assassinat que se'n serveixen en un estil narratiu directe i a voltes novel·lat, recolzat en un munt d'informació en forma de cartes personals, informes policials i articles periodístics que de vegades alenteixen el ritme de lectura, però que són indispensables per entendre millor cada història i les teories que se'n desprenen. Aquestes informacions donen fe de la feineda dels dos autors i, a segons qui, només de llegir les dificultats i traves amb què s'han trobat per aconseguir segons quins documents, ja l'hauria fet desistir-ne. A Tura Soler i Jordi Grau, però, aquests incomptables tràmits burocràtics no els fan enrere, i en diverses ocasions ens expliquen les peripècies que han hagut de passar per aplegar la informació que posen a disposició del lector. El llibre —no és cap secret— és un compendi d'assassinats ocorreguts a la província de Girona que els dos autors ens donen a conèixer com si fossin un narrador omniscient. No hi falten teories velades i opinions personals sobre certs personatges i situacions que no afegeixen sinó més misteri al pastís, ja de per si farcit d'incògnites, i que segur que farà gaudir totes aquelles

persones a les quals els programes radiofònics i televisius de *true crime* i els quadres d'Otto Dix proporcionen un plaer verinós.

Malgrat la facilitat amb què es lleixen els textos, com un simple entreteniment, no hem d'oblidar mai que darrere d'aquestes històries hi ha drames reals i persones que encara en pateixen les conseqüències i, per tant, l'exercici lector hauria d'esdevenir introspectiu i respectuós. Si una cosa en traïem en clar, d'aquestes històries, és que els assassins «de debò» no són les mentes criminals romànticament presentades pel cinema i la televisió com a éssers cerebrals i d'una cultura exquisida, sinó personatges barroers, violents, moguts per les pulsions més baixes que, simplement, han tingut sort i s'han aprofitat d'una infraestructura judicial col·lapsada, que sovint es perd entre paperassa, decisions influïdes o, simplement, inoperància.

En tots els casos del llibre (tot i que en alguns més que en altres), la desfilla de personatges marginals, d'aquells que existien a tots els pobles en els anys vuitanta i noranta, és aclaparadora, i fins i tot podríem dir que convida a la nostàlgia, com en el cas del paio que es feia acompanyar a les «cases de putes» i que pagava i convidava generosament

SOLER, Tura; GRAU, Jordi. *Sense pietat*. Barcelona: La Campana, 2025. 280 p.

a tothom qui l'apropés fins a la porta de casa seva i que, finalment, va resultar víctima del que, suposadament, li proporcionava els calés per pagar les seves excentricitats. Aquells anys de *quinquis* nostrats i drogoaddicció festivalera van passar factura a una societat encara endarrerida i ingènua. No pots evitar, un cop acabada la lectura, pensar en la presa de decisions lligada a la fatalitat; decisions que de vegades condueixen, com en el cas de totes les víctimes dels casos exposats, a un destí terrible.

El cor de la ciutat

Text > LAURA CORTADELLAS

Ciutat endins, publicada la tardor de l'any passat, és el darrer llibre de M. Mercè Cuartiella (Barcelona, 1964). Amb un argument propi del gènere negre i farcida de personatges complexos i molt ben dibuixats, aquesta novel·la explica una història coral en la qual emergeix, per sobre de tot i de tothom, la ciutat com a entitat amb vida pròpia. En aquest escenari, hi trobem un seguit de caràcters que es relacionen entre si i, amb més o menys fortuna, amb la mateixa ciutat. Sacra és «mestressa i senyora dels seus dominis» i «està per damunt

de tota pedra, animal o planta, de tot home i tota dona que viu en el seu si».

En aquesta urbs de comarca, hi viu l'estol de personatges que poblen la història. Els quatre principals serien en Dimitri, la Minoru, la Sung Jin i en Lars. El destí d'aquests caràcters es veu entrellaçat pel seu vincle amb la Núria, que durant bona part de la trama s'erigeix més en un punt d'unió que no pas en un personatge central. De fet, llevat d'en Dimitri i la Minoru, la curiosa parella d'exgermanastres, la relació i coneixença de tots aquests caràcters entre ells és un llast que cal carregar

precisament per la seva voluntat de ben entesa amb la Núria. Aquest personatge és qui, en la seva dubitativa i erràtica tornada a casa, ha arrossegat la resta a instal·lar-se a Sacra. Així doncs, gairebé tots els protagonistes són nouvinguts d'origen divers que cerquen integrar-se a un entorn nou i no sempre acollidor. Un misteriós assassinat complicarà encara més la vida d'aquests personatges i, de retruc, la dels dos policies encarregats de la investigació.

Ben sovint, les ciutats semblen tenir vida pròpia i no resten immacula-

Un festeig mil·limètric amb la intriga

Text > LAURA REIXACH

Un tret distintiu que caracteritzava la segona novel·la de Rafel Casas (Palamós, 1970), *El nen que volia ser assassí*, i que hom trobava de nou a la seva tercera incursió en el gènere, *La platja de les Trívies*, era que l'autor tenia dèria i mà per crear un univers dens, abundant en personatges i copiós en referències. En un principi, podríem sentir un cert aclaparament per tanta ostentació de recursos, com ja ens va demostrar en les seves obres precedents, però a *BZD*, la seva quarta novel·la (publicada per l'editorial Llibres del Delicte), Casas sap orquestrar perfectament tota aquesta riquesa argumental i estilística i sap confegir una obra que ens enganxa, ens sorprèn i ens manté encuriosits fins a la darrera pàgina.

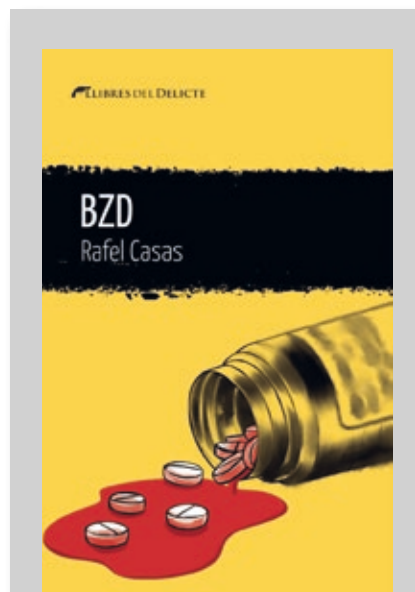
Amb *BZD* (acrònim que amaga en el seu sincretisme un element clau de la trama del llibre, la benzodiazepina), Casas fa un pas més enllà en aquesta capacitat que domina d'interconnectar múltiples trames i personatges, i refina la seva proposta narrativa amb una estructura de capítols curts que teixeixen la història amb precisió mil·limètrica. Una estructura que ens submergeix en la intriga que ens proposa l'autor i ens facilita la coneixença de cadascun dels personatges que en formen part.

«Jo continuava viu. Feia poc més d'un mes que havia decidit que em moria, però el meu cervell havia ajornat aquella decisió, donat que hi havia massa coses pendents de tancar», aquests mots del protagonista de *BZD* desvelen el motor d'inici de la narració, aquesta pulsio cap a la mort que agafa múltiples camins en la novel·la, i alhora destaquen el paper decisiu de l'òrgan que ens regeix i ens configura. Un cervell, el del protagonista, que el mana molt, sotmès com està a la tirania de certes substàncies, i que té un paper clau en la història. Un cervell que es perd en els llimbs de la realitat, en una duplicitat ansiolítica sobre la qual Casas configura l'avenç del seu relat.

Salpebrada de sentències enginyoses, com ara «el que estava rebent la fel·lació de la meva Dulcinea trash era el fill de puta del meu excap», i amb un ús peculiar d'alguns recursos lingüístics, com per exemple els acrònims per caracteritzar tipologies de persones (NPSC, 'nena pija sense cervell'; MDA, 'madura divorciada acomodada' o HSA, 'home sense aspiracions', entre d'altres), la prosa de Casas es llegeix com qui es pren un granissat a l'estiu. És refrescant, punyent a la gola i, sovint, precursora d'algun calfred. Sempre, però, és fluida i directa. Sens

des ni alienes al canvi. Durant la llarga absència de la Núria, Sacra ha fet el seu camí i ha estat urbanitzada i en part gentrificada. Progrés i endreça per a uns, transformació i despersonalització per a altres. La qüestió de fons de la novel·la és, en bona part, la relació que teixim amb l'entorn que ens acull i les hostilitats que cal superar per arrelar-hi i, sobretot, encaixar-hi. A *Ciutat endins*, el sentiment de pertinença s'escapa de la voluntat pròpia perquè Sacra «entén que li calen habitants, però no sempre li agraden».

A partir de les vivències i neures dels diferents personatges, Cuartiella construeix una novel·la calidoscòpica en la qual la resolució de l'assassinat no sempre resulta quelcom central. L'entramat humà i la indagació en les emocions i sentiments dels caràcters sovint s'imposen a l'assumpte detectivesc. La novel·la s'estructura en una narració fragmentària i amb salts temporals que contribueix a construir una lectura àgil i molt ben travada. La prosa de Cuartiella, fluida i lírica, ens endinsa a les entranyes de Sacra per descobrir-ne tots els desitjos i també les peculiars aversions.

CASAS, Rafel. *BZD*. Premià de Mar: Llibres del Delicte, 2024. 205 p.

dubte, *BZD* és una aposta segura per als amants del gènere, amb una capacitat notable per sorprendre'ls a mesura que avança la trama i amb un final molt ben travat.

CUARTIELLA, Maria Mercè. *Ciutat endins*. Barcelona: La Magrana, 2024. 264 p.